

Тема. Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Формування нового бачення світу і людини в епоху бароко. Видатні представники європейського бароко та їхні здобутки
Мета: розкрити особливості бароко як літературного напрямку, показати багатство художніх надбань бароко; формувати цілісний світогляд восьмикласників; розвивати навички характеристики художнього напрямку; пробуджувати інтерес до мистецтва бароко; виховувати шанобливе ставлення до творів мистецтва.

Хід уроку

*Хто не вміє вразити читача,
той не має права називатися поетом.
Джамбаттіста Маріно*

I. Організаційний момент. Привітання. Перевірка готовності класу до уроку.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Бесіда.

- Як називається поступальний розвиток світової літератури від найдавніших часів до сьогодення?
- Які етапи всесвітнього літературного процесу ми вже розглянули у 8 класі?
- Чи можна стверджувати, що мистецтво античності, Відродження було загальноєвропейським?
- Що вам відомо про бароко із уроків мистецтва?

III. Основний зміст уроку.

1. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми і мети уроку.

2. Вступне слово вчителя.

Англійський поет Джон Донн порівняв свою епоху зі страшною морською бурею. XVII ст. — трагічний час в історії Європи, коли палали війни й вибухали революції. Де ж шукати пересічній людині душевні сили і моральну опору, кому вірити? Усе більше людей зневірювалось. Саме про цю добу ми сьогодні розпочнемо розмову й ознайомимося з її характерними рисами. Основні запитання, на які ми сьогодні шукатимемо відповіді:

1. Що таке бароко?
2. Якими є характерні особливості доби бароко?
3. Якими є визначальні ознаки епохи бароко?
4. Якими були загальні прояви стилю бароко в культурі?
5. У чому полягають особливості проявів стилю бароко в літературі?
6. Як стиль бароко відобразився в українській культурі?

Філософи XVII ст. переконували: Бог подарував людині розум і серце. Людина повинна досягнути навколишній світ, такий привабливий, загадковий і прекрасний, але при цьому вона повинна покладатися лише на себе. І людина захотіла зрозуміти закони світобудови, покластися на власний досвід. В історії людства розпочалася нова доба, сповнена протиріч, суперечливих думок та почуттів — бароко.

Ось таким було XVII ст. З одного боку, роботи митців засвідчили кризу ренесансних уявлень про людину, про гармонійність світу, а з іншого - діячі культури прагнули відтворити втрачену красу й гармонію. Це привело до формування у XVII століття двох основних художніх систем, двох напрямів - бароко і класицизму, які визначили своєрідність даної доби й дали яскраві шедеври мистецтва, що пережили свій час.

3. Робота над темою уроку.

1) Робота з епіграфом епіграфом.

Прочитайте епіграф. Як ви розумієте його зміст?

2) Соціально-історичне тло доби.

2.1. Визначення та походження терміна

Бароко (від італ. вигадливий, химерний; від порт, perolo baroko - перлина неправильної форми) — літературний і загальномистецький напрям, що зародився в Італії та Іспанії в середині XVI століття, поширився на інші європейські країни, де існував упродовж XVI - XVIII століть.

Довго вважалось, що цей термін походить від португальського слова, що означає «перлина неправильної форми», яка переливається різними кольорами веселки.

За іншою версією термін бароко походить від італійського - вигадливий, химерний.

Існує і третій варіант - слово «бароко» означає фальш і обман.

Термін «бароко» вперше був застосований для характеристики стилю архітектурних споруд. Але згодом його починають вживати для позначення інших мистецьких явищ. XVIII столітті термін «бароко» застосовують до музики, у XIX столітті його вживають стосовно скульптури та живопису. Наприкінці XIX століття починають говорити про бароко в літературі. Термін бароко був введений у XVIII столітті, причому не представниками напрямку, а їхніми супротивниками - класицистами, які вбачали в бароко цілком негативне явище. Вважають, що першим термін «бароко» щодо літератури використав Фрідріх Ніцше.

2.2. Словничок уроку

Контраст – різкий вияв протилежності в чомусь.

Гіперболізм - художнє перебільшення.

Поліфонія - вид багатоголосся, у якому окремі мелодії, або групи мелодій мають самостійне значення.

Патетика - елемент пристрасності, піднесеності у чому-небудь.

Опера - музично-драматичний жанр, що ґрунтується на синтезі музики, слова, дії.

2.3. Знайомство з епохою бароко.

<https://www.youtube.com/watch?v=XnBIUnGpsL8&t=854s>

2.4. Запис в зошит

Визначальні ознаки епохи бароко:

1. Посилення ролі держави і церкви.
2. Поєднання релігійних і світських мотивів, образів.
3. Мінливість, поліфонічність, ускладнена форма.
4. Тяжіння до контрастів, метафоричність, алегоризм
5. Людина не протиставляється Богові, а вважається найдосконалішим його творінням.
6. Настрої песимізму, розчарування, скепсису.
7. Трагічна напруженість і трагічне світосприйняття.
8. Прагнення вразити читача пишним, барвистим стилем.

IV. Систематизація та узагальнення вивченого.

· У чому особливості проявів стилю бароко в літературі?

· **Слово вчителя.** Бароко - це загальноєвропейський стиль. Бароко відіграло велику роль у мистецтві XVII століття, яке дозволило втілити безмежність і суперечливість світу й людини, ту складність буття, яка не підлягає раціональному осягненню, боріння різних сил і стихій, загадкову таїну сущого. Бароко дало можливість митцям висловити у різноманітних художніх формах уявлення про духовний стан світу й особистості, виразити моральні запити цієї доби. Бароко стало результатом змін у світобаченні людства, що відбулися під впливом бурхливого розвитку науки й філософської думки.

· Вправа «Так - ні».

1. Мистецтво бароко зародилось в Україні.
2. Хронологічні межі доби європейського бароко XV-XVI століття.
3. Бароко з італійської перекладається як вигадливий, химерний.
4. Бароко було добою панування природничих і точних наук.
5. Провідна тема літератури бароко - відображення життя середньовічної людини.
6. Дж. Донн, П. Кальдерон, Г. Сковорода - письменники доби бароко.
7. Найяскравіше бароко проявилось у музиці.
8. Художник Рафаель Санті - представник епохи бароко.

9. Метафора - художній засіб, характерний для літератури бароко.
10. Чи є характерним для мистецтва бароко прагнення вразити пишним барвистим стилем?
11. Українське бароко називають мазепинське бароко.
12. Людина - ідеальний взірець для наслідування в мистецтві бароко.

V. Підсумки. Прийом «Мікрофон»

Продовжіть речення:

1. Я дізнався на уроці... (що?)
2. Мене вразило на уроці... (що?)
3. Я навчився на уроці... (чого?)

VII. Домашнє завдання.

- 1.Опрацювати матеріали підручника про мистецтво бароко та підготувати розгорнуте висловлювання на тему «Бароко - це загальноєвропейський стиль».
2. Виконати вправу «Так-ні» (див.конспект уроку)